

Epitaf pentru Dan Hăulică

„Observator cultural”, nr. 736, august 2014

E greu să acceptăm astăzi și nu va fi mâine deloc mai ușor să găsim vreo noimă disfuncțiilor care au măcinat în câteva luni ființa lui Dan Hăulică pînă ce cordul a încetat să-l mai slujească. A privit în față ravagiile suferinței fizice și sufletești, păstrîndu-și intactă demnitatea convingerii că deasupra temerilor și surpărilor lăuntrice, derivate din fragilitatea existenței, stă puterea credinței în armonia suverană a raporturilor fiecăruia cu o lume permanent înnobilită prin consecvența plasării în ordinea valorilor incoruptibilei frumuseți (sus, vraja cerului spuzit de stele, iar pe pămînt, consensul severelor aspirații morale!).

Dispare cu Hăulică un cărturar de aleasă sorginte. Venea de la Iași, încărcat de prestigiul acelor tradiții intelectuale care privilegiau studiul, rigoarea, înălțimea gîndului îngemănat cu rafinată sensibilitate. Putea fi mîndru de mediul formării sale academice, chiar oleacă trufaș la începutul carierei extrem de promițătoare, în spiritul fascinantei efervescențe călinesciene, o vreme doar de tatonări și izbăvitoare maturizare sub adieri de elegant-discret scepticism, pe filiera virtuozității cumpătări etalate în aforismele domnului Ibrăileanu.

Sînt peste cincizeci de ani de cînd fiul Moldovei se stabilea în Capitală, ca un cuceritor conștient de aptitudinile de a dobîndi perspectiva departe răzbătătoare asupra simetriilor hermeneutice de natură să stimuleze interferențele dintre fenomenele literare și cele artistice, transferul prolific de experiențe culese din aria muzicii, a dansului sau arhitecturii. S-a distins imediat prin refuzul separărilor rutiniere dintre teritoriile creației și îmbrățișarea flexibilă a dezideratelor modernității. N-a avut dificultăți în a fi recunoscut și primit în elita comentatorilor cu statornică autoritate, alături de Eugen Schileru, Ion Frunzetti, Petru Comarnescu sau Ionel Jianu. Publicul larg a luat act de noua personalitate datorită excelentelor sale emisiuni de radio și televiziune (organizate în tandem cu Ruxandra Garofeanu), concepute în așa fel încît să transmită în premieră mesaje de la creatori contemporani din Occident implicați în revoluționarea practicii și a înțelegerii artelor: Picasso, Dali, Hartung, Chagall, Calder, concomitent cu memorabilele seriale TV consacrate explorărilor în perimetrul patrimoniului clasic al Italiei sau Franței. Se păstrează intacte ecourile expozițiilor de anvergură (la Muzeul Național de Artă, în aripa dinspre Stirbei Vodă a fostului Palat Regal, la Dalles și la diverse galerii ale UAP) vernisate de critic cu obiectivul generos de a furniza viziunea proprie, integratoare asupra eforturilor de exprimare originală din partea artiștilor plasticieni ajunși pe diferite trepte ale cristalizărilor creatoare, de la Margareta Sterian la Ligia Macovei sau Geta Brătescu, de la Alin Gheorghiu la Ion Nicodim, Viorel Mărgineanu, Pacea, Bernea, Flondor, Sorin Dumitrescu, Neculai Păduraru și cîți alții. Peste toate înfăptuirile de acest gen, trebuie menționată marea retrospectivă-eveniment Brâncuși. Între timp, investigațiile interpretative ale lui Dan Hăulică erau grupate în volume, sub titluri emblematice precum: *Geografii spirituale* (1973), *Nostalgia sintezei* (1984), apte să dea măsura capacităților unui distins spirit catalizator, pe care și l-a exercitat aproape trei decenii în calitatea sa de conducător al echipei chemate să realizeze revista *Secolul 20*. Aici marea performanță a constatat în omologarea strategiilor eficiente în a depăși obstrucțiile cenzurii și recursul la manevre abile pentru pararea tentativelor de intimidare, de intruziuni piezișe pe filiera organelor propagandistice. Nu o dată, revista a riscat, dacă nu suprimarea abuzivă, tergiversarea de la

distribuire a anumitor numere, și doar certul succes la nivel european izbutea magia salvării. A mai contribuit, oportun, recunoașterea meritelor redactorului ei șef, ales în fruntea forumului internațional al criticilor de artă (AICA). Contactele stabilite de la o asemenea altitudine profesională vor fi determinat autoritățile culturale de după răsturnarea politică din 1989 să-i încredințeze lui Dan Hăulică răspunderea de ambasador al țării noastre pe lângă UNESCO. A fost o funcție care i se potrivea ca o mânășă; nimeni altcineva nu dispunea de o rețea de relații atât de consistente în selectele medii intelectuale occidentale și nimeni nu avea impulsul mai viu al dezvoltării raporturilor personale în serviciul intereselor de reprezentare a tezaurului de valori specific românești și de înscriere a lor în competiția universală.

Contrar așteptărilor, ajuns la senectute, Hăulică n-avea să-și diminueze capacitatea de a-și mobiliza generoasele resurse spirituale și de a se dărui unei cauze superioare. Cu deosebită osîrdie omagială, înființa la Putna (2007) Fundația „Credință și Creație. Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta“. Loc chibzuit ales pentru reflecție și schimburi prolifrice de idei, concretizate în colocvii ce și-au aflat oglindirea, rînd pe rînd, în substanțialele *Caiete de la Putna*. Chiar de pe patul de spital, Hăulică a trasat cadrele ultimului colocviu în jurul temei „Jertfă și creație“, ce ar fi trebuit să se desfășoare, ca în toți anii anteriori, către finele lunii august. Își pregătise propria intervenție, cînd moartea s-a grăbit să-l răpească. Rămîne să medităm la simbolica potrivire din sintagma simbiozei Jertfă și Creație, pentru ca un gînd posibil să însoțească în eternitate amintirea dragului nostru Dan Hăulică.